

ULOBBA BA
Postboks 2474, Strømsø
3003 Drammen

Helse- og omsorgsdepartementet,
Postboks 8011 DEP,
0030 Oslo

Drammen 26. oktober 2007

Høringsuttalelse ang. rettighetsfesting av Borgerstyrt personlig assistanse (BPA).

1. Innledning

Selvsagt skal funksjonshemmede i Norge få retten til å styre sitt eget liv og sin egen hverdag med BPA. Det er en grunnleggende menneskerett å bestemme over sitt eget liv. BPA bidrar til at mennesker med assistansebehov får oppfylt denne retten. ULOBA mener en rettighetsfesting av BPA er en viktig byggestein i anti-diskrimineringsarbeidet og i kampen mot de samfunnsskapt barrierene som skaper funksjonshemming.

1.1 Sammendrag

- ULOBA mener prinsipielt at alle som etter loven har krav på assistanse, skal ha en rett til å velge formen på assistansen selv.
- Primært: BPA må hjemles i en egen lov, ikke i sosialtjenesteloven, fordi BPA ikke er en kommunal tjeneste! BPA er derimot et frigjøringsredskap som representerer frigjøring og løsrivelse fra kommunale instanser.
- Sekundært: Dersom retten til BPA fortsatt må sortere under sosialtjenesteloven, må retten gis til alle som kan bruke assistanse for å oppfylle formålet i § 1.1 i Lov om sosiale tjenester. Vi må få en reell rettighetsfesting hvor retten til BPA utløses av klart oppfylte kriterier framfor kommunalt skjønn fordi rettigheter ikke kan utløses av skjønn.
- Retten til BPA må også bli retten til å få hele assistansebehovet dekket som BPA.
- Rett til valg av arbeidsgivermodell må gis til alle som får et BPA-vedtak. Ikke bare til de som får BPA utløst som en rettighet.
- Innholdet i BPA-ordningen må nøye beskrives i en egnet rettkilde, slik at ikke særpreget med BPA vannes ut.
- Et 20 timers assistansebehov i uken skal ikke være avgjørende for å ha en rett til BPA.
- Finansiering av BPA må skje over folketrygden.
- Personer som trenger bistand i arbeidsledelse, og som utpeker en nærstående til å være arbeidsleder, må også ha rett til BPA.

- Obligatorisk lederopplæring og et kyndig veiledningssystem i ledelse er hode og hale i BPA.
- Det er borgeren alene som må velge om en aktuell assistent skal ansettes.
- Det er personens samlede assistansebehov som må legges til grunn for en BPA-vurdering, ikke bare den delen av assistansebehovet som hjemles av sosialtjenesteloven.

1.2 Fakta om ULOBA:

- Var sentrale i å få BPA til Norge.
- Stiftet i 1991.
- Eneste nonprofit andelslag for BPA i Norge.
- Eies av 762 andelseiere, dvs. 1/3 av alle som har BPA i Norge.
- Andelseierne leder 4000 personlige assistenter.
- Ca 60 ansatte i administrasjon, et flertall av disse har selv BPA.
- Gir lederopplæring, rådgivning, personal/juridisk bistand og lønns- og regnskapstjenester.
- Yter service i et likemannsperspektiv.
- ULOBAs virksomhet bygger på Independent Living-ideologien.

ULOBAs visjon er å rive samfunnsskapte barrierer slik at borgere med assistansebehov f r frihet til å leve selvstendig.

ULOBAs er en svært sentral og viktig høringsinstans mht BPA. Alle i ULOBA må ha et vedtak om BPA for å kunne være andelseier. ULOBAs eiere lever med BPA til daglig, og vil påvirkes av lovendringer på BPA-feltet. Vi er landets eneste kunnskaps- og erfaringsbank om BPA. Vi deler mer enn gjerne v r viten med HOD i den videre prosessen med å rettighetsfeste BPA.

2. ULOBA støtter følgende punkter i høringsnotatet:

Alder gir ingen begrensing for å få BPA.

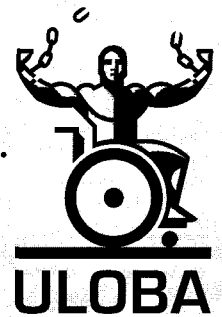
Diagnose har ingen betydning for å få BPA.

Fritt valg av arbeidsgivermodell.

Vi er svært tilfreds med forslaget om å gi BPA-lederen rett til selv å velge arbeidsgivermodell. Retten til å velge arbeidsgivermodell må gis til alle som f r et BPA-vedtak, ikke bare til dem som f r rett til BPA. Dersom myndighetene åpner for at også kommersielle aktører kan være arbeidsgivere mht. BPA, blir det enda viktigere å nøye regulere innholdet i hva BPA faktisk er. (Se de ti punktene vi nevner under kap. 5).

Retten til BPA skal også omfatte dem som ikke kan lede sin egen assistanse.

Der hvor borgeren selv ikke kan ta det hele og fulle ansvar for å styre BPA-ordningen, må

dette fortsatt skje i samarbeid med hjelpeverge/verge/foreldre. Det er viktig å huske at et barn + foreldre til sammen er en fullverdig myndig enhet, en person med kognitiv funksjonsnedsettelse + hjelpevergen er også en fullverdig myndig enhet. Det er derfor ingen prinsipiell forskjell på en tradisjonell BPA-ordning og en BPA-ordning ledet av en person utpekt av hovedpersonen og dennes foreldre eller hjelpeverge. Vi anser det som selvsagt at lovgivere ikke legger opp til å diskriminere denne gruppen ved å stenge dem ute i fra rettighetsfesting av BPA.

3. ULOBAs innsigelser og innspill vedr. rettighetsfesting av BPA.

3.1 BPA-definisjonen.

Vi mener HODs nåværende beskrivelse av BPA har galt fokus fordi den ensidig vektlegger organiseringsformen av BPA. Videre overser man BPAs kjerneverdier som er anti-diskriminering, menneskerettigheter, ledelse og frigjøring.

I stedet for dagens:

"BPA er en alternativ måte å organisere tjenesten "praktisk bistand og opplæring" på. Ordningen setter brukeren i bedre stand til å greie seg selv og gir mulighet for et mer aktivt liv knyttet til bl.a. utdanning, arbeid og familie....."

Foreslår vi:

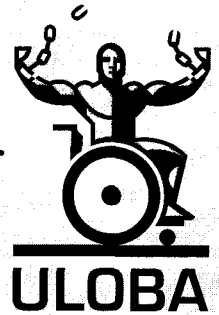
"BPA er et frigjørings- og antidiskrimineringsverktøy som skal fremme full likestilling og deltaking for mennesker med assistansebehov. BPA gir muligheten til å leve et fritt, aktivt, variert og selvstyrt liv i forhold til bl.a. utdanning, arbeid, familie, sosialt og kulturelt liv. BPA er et helhetlig, fleksibelt og personlig utformet verktøy styrt av den som har behov for assistansen, dennes verge/hjelpeverge eller nærstående person som vedkommende selv velger. Borgerstyrt personlig assistanse utføres av et begrenset antall assistenter. BPA gir mulighet til å leve uten unødig innsyn og kontroll av offentlige myndigheter."

3.2 Borger er ikke bruker

Høringsnotatet drøfter brukerbegrepet og konkluderer med at det er mest beskrivende i denne sammenheng i motsetning til borger. ULOBA vil insistere på å bruke Borgerstyrt personlig assistanse fordi borgerbegrepet viser til rettigheter man har i form av sin status som borger av samfunnet. Borgerrettigheter er rettigheter som sikrer likhet og samfunnsdeltakelse gjennom de plikter og privilegier som følger disse rettighetene.

3.3 Definisjon av rettigheter

Det er misvisende når høringsnotatet omtaler "en styrking av rettighetsfestingen av BPA". En rettighet er noe som er gitt ut i fra at man oppfyller visse kriterier. Når kriteriene er oppfylt er også retten udiskutabel. Nettopp det udiskutable hører til en rettighets vesen. BPA ble lovfestet, men ikke rettighetsfestet i 2000. Det er derfor meningsløst å si at "rettigheten skal

styrkes". Menneskerettsdommer Hanne Sophie Greve sier "Menneskeverd kan ikke gradbøyes"; like lite kan en *rettighet* gradbøyes. Retten til å bestemme over sitt eget liv, som BPA bidrar til å gjøre, er en grunnleggende menneskerett.

3.3.1 Kommunalt skjønn.

Rettighetsbegrepet tas ikke på alvor dersom retten til BPA skal baseres på kommunalt skjønn. En rettighet kan ikke fastsettes med skjønn. En rettighet krever klare kriterier som må oppfylles for at den skal inntre, dette lar seg ikke gjøre med kommunal skjønnsutmåling.

3.3.2 BPA-rettigheten må ikke knyttes opp i mot en 20-timers grense.

Om vi holder Guldviks tall fra BPA-undersøkelsen i 2003 opp i mot en "20-timersgrense" ser vi at en svært stor del av dem som har BPA, ikke kan regne med å ha rett til det i framtiden. I Guldviks største gruppe, de såkalte gjennomsnittsbrukerne, har mange mindre enn 20 timer assistanse i uken. Det vil si at svært mange vil kunne falle utenfor en rettighetsfesting.

Skjønnnet vil variere enormt kommunene i mellom. Vi får samme lovhjemlede vilkårlighet som i dag. Naboer på hver side av en kommunegrense vil fortsatt oppleve enorme forskjeller i livskvalitet. Med 16 års BPA-erfaring, vet vi "alt" om dette. Dagens kommunale skjønnsutøvelse tvinger mange inn i en årelang krenkende og ørkesløs runddans mellom ulike klageinstanser. En timetallsgrense vil gjøre at dette bare fortsetter.

Rettighetsfesting utløst av et visst antall assistansetimer, vil føre til at folk med utmålt assistansebehov under en slik timegrense i langt mindre grad vil få del i BPA-frigjøringsverktøyet.

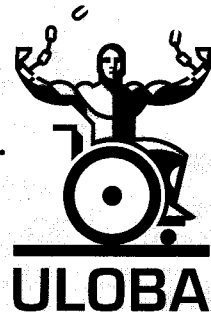
Vi frykter at der et assistansebehov kan hjemles i både sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven, kan dette føre til at man innvilges mindre enn 20 timer av assistansebehovet etter sosialtjenesteloven og dermed mister retten til å få assistanse. Dette forsterkes av at høringsnotatet nevner *å ha rett til helt eller delvis å få BPA*, men ikke går inn i en skikkelig avklaring rundt dette som vi også kommenterer under kap. 3.8.

3.3.3 Hvem skal ha rett til BPA?

ULOBA mener at retten til BPA må gis til alle som kan bruke assistanse for å oppfylle formålet i § 1.1 i Lov om sosiale tjenester. For en borger med funksjonsnedsettelse, vil Borgerstyrt personlig assistanse være muligheten til å leve et selvstyrt liv. Unnlattelse av å innvilge Borgerstyrt personlig assistanse til dem som søker om det, er faktisk diskriminering.

En absolutt forutsetning for å få innvilget BPA må være et klart uttrykt ønske fra den som skal benytte assistansen.

ULOBA frykter at en rettighetsfesting av BPA i praksis vil føre til at færre grupper enn i dag vil få innvilget BPA. Det blir derfor viktig at myndighetene i egnet rettskilde understreker at: BPA mer enn gjerne også må innvilges til personer som kan ha nytte av BPA, men som ikke kan påberope seg retten til BPA. Selv om *noen* får en rettighet, må *også andre* få en mulighet.

3.4 Arbeidslederen og opplæring i ledelse

I høringsnotatet savner vi en grundigere behandling av arbeidslederens oppgaver i forbindelse med BPA. Arbeidslederen sitter selv med det fulle ansvaret for at BPA-ordningen fungerer i det daglige. Arbeidslederen må rekruttere, ansette og drifte sin egen BPA-ordning. Det er borgeren alene som må velge om en aktuell assistent skal ansettes.

For å kunne gjøre dette må arbeidslederen skoles i ledelse og bevisstgjøres i alle sider ved det å være arbeidsleder. Myndighetene må sette svært klare krav til arbeidsgivere (kommune, andelslag eller andre aktører) om å sørge for grundig lederopplæring og veiledning til BPA-arbeidsledere. Et tilbud til arbeidsledere om obligatorisk lederopplæring og et kyndig veiledningssystem i ledelse er hode og hale i BPA.

3.5 Borgeren må selv velge arbeidsgivermodell

Høringsbrevet spør om hvem som skal bestemme arbeidsgiverforholdet, det vil si arbeidsgivermodellen. Det må være borgeren med assistansebehovet. Reell borgerstyring må selvsagt også bety retten til selv å bestemme hvem som skal være arbeidsgiver for assistentene. Forskning viser at det nettopp er arbeidsgivertilknytningen som har størst betydning for om BPA-ordningen blir egenstyrt. I dag er det kommunen som avgjør spørsmålet om arbeidsgivermodell. Dette er en åpenbar selvmotsigelse i en borgerstyrt ordning. Rett til valg av arbeidsgivermodell må gis til alle som får et BPA-vedtak. Ikke bare til dem som får BPA utløst som en rettighet.

3.6 Kvalitetssikring av BPA.

Fra tid til annen reiser helse- og omsorgspersonell spørsmålet om hvem som skal kvalitetssikre en BPA-ordning. Underforstått, hvilken offentlig instans er det som skal sjekke om alt går rett for seg i BPA-ordningen. Et slikt spørsmål vitner om at vedkommende ikke har forstått hva BPA er. På samme måte som en hver borger uten BPA selvsagt kvalitetssikrer sitt eget liv, må en borger med BPA selv kvalitetssikre sitt eget liv.

3.7 Kostnader og finansiering i forbindelse med BPA

3.7.1 Finansiering av BPA

ULOBÅ mener staten skal finansiere BPA-ordningen over folketrygden. Hensikten er å unngå forskjeller etter bostedskommuner. Dessuten styrker en statlig finansiering BPA som rettighet, siden trygdeordninger er rettighetsbaserte. Dagens ordning med statlig finansiering ved "ressurskrevende tjenester" er etter vår mening diskriminerende og stigmatiserende for dem som har assistansen og derfor ikke i tråd med hensikten med BPA.

3.7.2 Timepris for BPA

Når timeprisen for BPA beregnes, er det viktig å huske alle elementer som må med for å få BPA-ordningen til å fungere. Dette er hva ULOBA inkluderer i sin timepris og i tråd med de kriteriene ECON-rapporten om BPA sier timeprisen må omfatte.

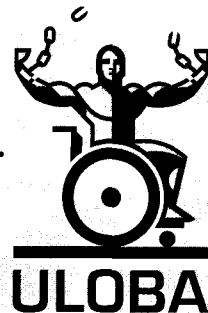
- Grunnlønn til assistenter + div. tillegg. (kveld, helligdag osv.)
- Arbeidsgiveravgift og feriepenger.
- Regnskap, rapportering og revisjon
- Pensjon til assistenter.
- Forsikringer.
- Sykepenger.
- Ansiennitetstillegg.
- Lederutviklingsprogram.
- Informasjonsverktøy.
- Rådgivningstjeneste.
- Dekning av arbeidsleders driftsutgifter til assistanseordningen.
- Universell utforming av alt materiell slik at det blir tilgjengelig for alle uavhengig av funksjonsnedsettelse.

3.8 Rett til å dekke hele assistansebehovet som BPA.

ULOBÅ registrer at det i høringsnotatet kap. 8.2 snakkes om at man "*... får en rett til å kreve hele eller deler av denne tjenesten organisert som BPA*". En slik ordbruk vekker usikker hos oss. En sentral kvalitet ved BPA har hele tiden vært det antifragmentariske. Det vil si at man slipper å forholde seg til ulike instanser og personer, og at en dekker opp det totale assistansebehovet med BPA uavhengig av om en del av assistansebehovet hjemles i sosialtjenesteloven og en del hjemles i kommunehelsetjenesteloven.

Guldviks BPA-undersøkelse avdekket av svært mange med BPA nettopp hadde et assistansebehov hjemlet i begge lovverkene, og at disse opplevde det som svært positivt å kunne dekke opp hele assistansebehovet i BPA, og således få styring og kontroll med hele sin tilværelse.

Det går ikke klart fram av høringsnotatet hvorvidt det er det totale assistansebehovet, eller om det kun er den delen av assistansebehovet som hjemles av sosialtjenesteloven, som skal legges til grunn for en vurdering opp i mot en ev. 20-timersgrense. Dette vekker følgende problemstilling: Hvis en person med varig assistansebehov på 48 uketimer har 30 av timene hjemlet i kommunehelsetjenesteloven, og 18 av timene hjemlet i sosialtjenesteloven, vil en ev. gjennomføring av 20-timersregelen gi vedkommende rett til BPA? Svaret på spørsmålet må avklares. ULOBA håper dette skyldes en forglemmelse i høringsnotatet, og at det hele tiden har vært meningen at det er det totale assistansebehovet som skal legges til grunn, med mindre søker selv ønsker noe annet.

Retten til BPA må utformes slik at når man får rett til BPA, får man også rett til å kunne velge å få hele assistansebehovet dekket som BPA. Det må framgå klart av rettskildene at det er kun søker som kan kreve "hele eller deler av denne tjenesten organisert som BPA".

3.9 Assistanse på jobb eller skole/SFO

3.9.1 Funksjonsassistanse må bety rett til BPA utenfor arbeidstid.

I dag, opplever en del personer at folketrygden betror dem funksjonsassistanse, altså arbeidsledelse for personlige assistenter på jobben. Mens de utenfor arbeidstid ikke får BPA av sin kommune. Dette er diskriminerende og uholdbart. En person som folketrygden har gitt funksjonsassistanse på jobben, må også få rett til å få assistansebehovet utenom arbeidstid dekket som BPA.

3.9.2 Assistanse i skole og på SFO må samordnes med BPA utenfor skoletid/SFO-tid.

Assistanse som gis i henhold til opplæringsloven, og omfatter skoletiden, og assistanse som gis i form av BPA, og omfatter tiden utenom skole og skolefritidsordning, må koordineres. Selv om grunnlaget for assistansen i skoletid og på fritid hjemles i to ulike lover, må det være en samordning mellom disse som gjør at skolebarn ikke får en oppstykket hverdag med flere assistenter enn nødvendig å forholde seg til.

3.10 Rett til BPA når man har andre til å lede sammen med seg.

Som nevnt i kap. 2 er det ingen prinsipiell forskjell mellom:

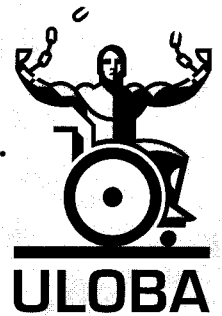
- En myndig person med BPA-vedtak. (Hovedpersonen er fullverdig juridisk enhet.)
- Et barn med BPA-vedtak. (Barn + foreldre er fullverdig juridisk enhet.)
- En voksen person med hjelpeverge og BPA-vedtak. (Hovedperson + hjelpeverge er fullverdig juridisk enhet.)

En rett til BPA må derfor selvsagt omfatte alle disse. Unntak er diskriminerende.

Det er viktig å sikre full borgerstyring også i den siste kategorien. Dette kan oppnås ved å nøye beskrive BPAs intensjon og innhold i en dertil egnet rettskilde (lov, forskrift eller rundskriv.)

3.10.1 Habilitetsspørsmål.

Det må ikke oppstå habilitetsproblemer i forhold til arbeidsleder når den som har assistansen ikke kan lede sin egen ordning alene, da undergraver man hele hensikten med BPA. For å ta vare på BPAs intensjon og kjernen i borgerstyringen er det viktig at den som av hovedpersonen sammen med vergen/hjelpevergen blir utpekt til arbeidsleder er en person som ikke har en rolle med kryssende interesser overfor hovedpersonen. Eksempelvis kan man ikke

utpeke til arbeidsleder en som samtidig er ansatt i den samme etat/hovedarbeidsområde som den som har den kommunale vedtaksmyndigheten for BPA.

4. BPA passer ikke inn i Sosialtjenesteloven

- En egen BPA-lov.

ULOB har i mange år ønsket å rettighetsfeste BPA i en egen lov, og har også overlevert HOD forslag til en slik lov. Vi er redde for at en utvidelse av en bestående paragraf ikke gir BPA den betydning ordningen faktisk har som et frigjøringsverktøy. BPA kan ikke sammenlignes med tjenestene sosialtjenestelovens § 4-2 nevner. Mens tjenester i sosialtjenesteloven fordrer en hjelpetrengende mottaker, fordrer BPA en person som selv tar ansvaret for sin egen hverdag og egen assistanseordning.

Vi mener ordlyden i sosialtjenestelovens § 4-3, som beskriver vilkårene som BPA-arbeidslederen må fylle, strider mot selve kjernen i BPA. Loven beskriver BPA-arbeidslederen som et hjelpetrengende offer og en passiv mottaker som er avhengig av andre. Vi mener at den som har BPA er en person som på grunn av funksjonsnedsettelse og samfunnsskapte barrierer benytter BPA-verktøyet til å frigjøre seg nettopp i fra den omsorgstenkning som sosialtjenesteloven er preget av. Vi etterlyser derfor en myndiggjørende, og dermed langt mer korrekt, beskrivelse av målgruppen for BPA.

ULOB ønsker primært en egen lov som omhandler alle sider ved BPA.

Sekundært at en udiskutabel rett til BPA tas inn i sosialtjenesteloven, men da må innholdet for BPA beskrives i en dertil egnet rettskilde som for eksempel i et rundskriv.

Siden høringsnotatet ikke utelukkende berører spørsmål rundt rettighetsfesting, men også kommer inn på noen innholdsmessige sider ved BPA, finner vi det riktig å også si noe om dette.

Hittil har innholdet i BPA vært nærmere beskrevet i rundskrivene I-20/2000 – og I-15/2005. Formuleringene her har vært runde og vage og dessverre har de åpnet for svært ulik kommunal praksis. ULOB kjenner svært mange eksempler på kommuner som praktiserer BPA på en krenkende og diskriminerende måte, med et innhold og en organisering som sterkt strider mot intensjonene og tankene bak BPA, men likevel uten at det strider i mot rundskrivets (ofte manglende) bokstav.

To eksempler:

- 1) Åtte voksne personer med kognitive funksjonsnedsettelser bor i en kommunalt driftet døgnbemannet fellesbolig. Lederen i fellesboligen får de åtte hjelpeverger til skriftlig å overlate arbeidsledelsen til seg selv. Deretter endrer avdelingslederen stillingstitlene til de ansatte fra miljøarbeidere, til personlige assistenter. Det søkes (og innvilges) statlig stimuleringstilskudd. Ingen – verken de åtte beboerne, deres hjelpeverger, eller

de ansatte merker forskjell. De åtte beboerne har formelt sett hver sin BPA-ordning. – men i praksis ikke - Og det innenfor rundskrivenes formuleringer.

- 2) I flere kommuner nektes BPA-arbeidsledere å annonsere etter og rekruttere sine egne assistenter. Svært ofte "overtales" man til å ansette overtallige kommuneansatte. Man nektes også å benytte assistentene på kveldstid og i helger, og svært ofte får man ikke lov å selv bestemme hva assistenten skal gjøre. – Alt innenfor rundskrivenes vage formuleringer. Vi kunne nevnt mange flere eksempler på konsekvensene av at BPA er såpass løst beskrevet. Vi har tidligere henvendt oss til Sosial- og helsedirektoratet i sakens anledning.

Ved en rettighetsfesting av BPA, må en samtidig utarbeide en rettskilde som klart beskriver BPAs egenart og innhold.

5. Innholdet i aktuell rettskilde om BPA:

1. Assistansen skal gi et helhetlig liv

Arbeidslederens hjemkommune må fatte et enkeltvedtak om BPA som omfatter assistansetimer for de ulike assistansebehovene arbeidslederen har, f. eks. gjøre innkjøp, personlig hygiene, husarbeid, lese posten og fritid.

2. Assistansen skal gi et fleksibelt og variert liv

Arbeidslederen må fritt og fleksibelt gjennom et helt år selv kunne disponere sine tildelte assistansetimer. Det skal være mulig å leve et liv med variasjoner.

3. Partene må ha klare avtaler seg imellom

Arbeidsleder og arbeidsgiver (kommune/bydel eller et andelslag) må ha en klar skriftlig avtale som regulerer samarbeidet dem imellom. Det må også foreligge en klar skriftlig avtale som ivaretar arbeidstakernes (assistentenes) ansettelsesforhold til arbeidsgiveren.

4. Arbeidsgiveren må gi sine ledere lederopplæring

Arbeidsgiver har plikt til å tilby arbeidslederen grunnopplæring i ledelse og gi et reelt tilbud om videreutvikling og oppfølging som arbeidsleder. Å ha et assistansebehov er ikke ensbetydende med det å ha gode egenskaper som leder. Arbeidsledelse må læres og videreutvikles.

5. Arbeidsgiveren må tilby, men ikke påtvinge, veiledning og råd

Et liv med assistanse er et liv som leder. En arbeidsgiver må ha kontinuerlig og kompetent veiledning tilgjengelig. Veiledning og råd skal ytes når arbeidslederen ønsker det. Man skal helst unngå å gi veiledning og råd til dem som ikke ber om det.

6. Arbeidslederen må ha reell styring med rekruttering av assistenter

Arbeidsleder må selv kunne annonsere etter nye assistenter, intervju søkere og velge ut og ansette de(n) som passer best. Arbeidslederen må selv fritt kunne velge om arbeidsgiver skal opptre i annonse, intervju eller utvelgelse.

7. Arbeidslederen må ha reelt ansvar for opplæring av assistenter

Arbeidsleder har selv det hele og fulle ansvaret for opplæring av sine personlige assistenter i arbeidet. Arbeidsgiver skal ikke stå for denne opplæringen. Utøvelse av arbeidsledelse blir en sentral del av livet for arbeidsledere. Følgelig må det hele og fulle ansvar ligge hos den som lever dette livet.

8. Arbeidsgiveren må støtte arbeidslederen

Arbeidsleder må i samarbeid med sin arbeidsgiver kunne si opp assistenter som ikke fungerer. Arbeidsledere som får tilværelsen forringet av dårlig assistanse må tilbys råd fra arbeidsgiver om hvordan problemet kan løses.

9. Arbeidsgiveren må gi arbeidslederen forutsigbarhet

Arbeidsgiver må gi arbeidsleder løpende orientering om forbruk av assistansetimer, slik at arbeidsleder kan planlegge sitt eget liv - f. eks. kurs, fritid etc.

10. Arbeidsgiveren må påse at assistanseordningen ikke påfører arbeidsleder merutgifter

Det må være klare regler for dekking av merutgifter i forbindelse med assistansen. En arbeidsleder skal ikke betale stillingsannonser av egen lomme. Den som har assistansebehov på kino, skal slippe å betale assistentens kinobillett.

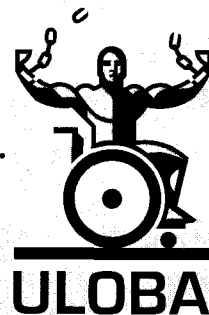
6. BPA er fremtiden

BPA tar myndigheten fra kommunen og gir den til den som har assistansebehovet. BPA har økt siden det ble lovhjemlet i 2000, i dag har 3/4 av Norges kommuner BPA. At det fortsatt i 2007 finnes 100 norske kommuner uten BPA-ordninger er etter vårt syn et bevis på hvor diskriminert og undertrykket funksjonshemmede faktisk er i Norge.

Siden Independent Living-bevegelsen kastet seg inn i borgerrettskampen i USA på 1960-tallet har bevisstheten rundt borgerrettigheter for funksjonshemmede blitt stadig mer utbredt. Økningen av BPA i Norge er en naturlig utvikling i takt med at flere forstår at det ikke er funksjonsnedsettelsene, men de samfunnsskapede barrierene som skaper funksjonshemming.

Når flere forstår at livsutfoldelsen blir hemmet av et diskriminerende samfunn fylt av barrierer og samfunnsskapt utestenging, er vi også overbevist om at langt flere enn i dag vil ta BPA i bruk som et frigjøringsverktøy.

BPA er løsningen for det moderne mennesket. Norske borgere lever et aktivt, travelt, fritt og variert liv med arbeid, fritidssysler, utdanning, barn, venner, familie og kulturliv.

Funksjonshemmede krever også å være borgere – ikke brukere. Vi finner oss ikke lenger i å få livet forringet av å være priggitt et offentlig system som vi ikke selv har herredømme over.

Kommunale hjemmetjenester, ut i fra våre erfaringer, er simpelthen ikke forenlig med å leve et fritt og selvstyrt liv som samfunnsborger. BPA er verktøyet til frigjøring – frihet til å løsrive seg fra det kommunale ”apparatet” i sin egen kommune. Samtidig gir BPA frihet til å innta borgerrollen, stole på seg selv, føle seg som myndig og ta egne ressurser i bruk. Morgendagens funksjonshemmede kommer ikke til å finne seg i å måtte leve et liv uten styring over sin egen hverdag.

ULOBA mener at en sterkere rettighetsfesting av BPA må sees i sammenheng med Soria-Moria erklæringen, politiske og nasjonale målsetninger om at Norge skal bli verdens mest inkluderende land.

Det de senere årene har det vært en økende erkjennelse av at mennesker med nedsatt funksjonsevne ikke har det samme menneskerettsvernet som andre, og at forsømmelser skyldes forestilling om at mennesker med nedsatt funksjonsevne ikke er omfattet av de universelle menneskerettighetene. ”Du kan liksom ikke vente å få samme tilgjengelighet i samfunnet som oss, når du ikke er helt som oss.”

Vi er derfor svært glade for barne- og likestillingsminister Manuela Ramin-Osmundsen sin uttalelse 25.10.2007, om at det er behov for et løft i arbeidet mot forskjellsbehandling og diskriminering og for likestilling, og at rettigheter må gis og gjennomføres slik at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne praktisere retten til full deltakelse. Det handler om at universelle rettighetene skal bli virkeliggjort også for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Rettighetsfesting av BPA er et slikt løft, et viktig og nødvendig virkemiddel for å sikre anti-diskriminering, sikre likestilling, full deltakelse og rettsvern for personer med nedsatt funksjonsevne.

ULOBA besitter i dag en unik kompetanse på BPA i Norge. Vi stiller gjerne vår kompetanse til HODs disposisjon i det videre arbeidet med rettighetsfesting av BPA, og en egnet rettskilde til å beskrive innholdet i BPA.

Med vennlig hilsen

Knut Flaalum
daglig leder

Vibeke Marøy Melstrøm
fagsjef